

PRZEKLADAĆ SIĘ (37) *vb impf*

się (20), się (17).

e *jasne*; w *inf oba a jasne*; w pozostałych formach: -kład- (27), -kłađ- (3); -kłađ- *BielKron*; -kład- : -kłađ- *BudBib* (1:2).

inf przekładać się (7). ◇ *praes 3 sg* przekładã się (14) [w tym: *BudBib* I 356c *marg*, *ModrzBaz* 104v, *LatHar* +12, 393 *marg*, *WujNT przedm* 22 [2 r.], 23, *PowodPr* 85, *SkarKaz* 83b *być może impers od PRZEKLADAĆ*]. ◇ *2 pl* przekładacie się (2). ◇ *3 pl* przekładają się (4). ◇ *praet 3 sg m* przekładãł się (1). *n* przekładało się (2) [*być może impers od PRZEKLADAĆ*]. ◇ *3 pl m pers* przekładali się (1). ◇ *imp* [2 *sg* przekładaj się.]. ◇ *3 sg* niechãj się przekładã (1). ◇ *con 3 sg m* by się przekładãł (1). ◇ [2 *pl m pers* byście się przekładali.]. ◇ *part praes act* przekładając się (4).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI w.* (jeden z niżej notowanych przykładów) *s.v. przełożyć*.

I. W funkcji zwrotnej (22) :

1. *Wywyższać się, uznawać siebie za ważniejszego; przechwalać się; praeferre se Modrz, Cn; elevari Vulg; praepondere se Mącz; antepondere se Cn (15) :*

przekładać się komu (2): Kto się na czci prętko wópina/ Ná fwe síly nie wópomina: A gdy się innym przekłáda/ W poórzod fwyh fpraw rad vpada. *BierEz Kv, I2v.*

przekładać się nad kogo, nad co (13): *Leop Num* 16/3; *Krol/* gdy fye nád Káplaná przekłáda/ okrutnym Tyrannem bywa *OrzRozm E3v*; *nunquam praepondere se aliis*, Nigdy się nád drugie nie przekłádáyac. *Mącz* 311c; *GórnDworz M3*; *Prawdác iest/ zec oni ftarzy Doktorowie chcą/ ábyfmy nád ich wykłády Pífmo y pewne á nieomylné dowody przekłádáli: ále wy nád nie się przekłádaćie, (marg) Coⁿfefsionífte chcą być fędziámi Doktorow S. (-) WujJud* 36; *Coż tedy iest dobry Pánie/ dla czegobyś się ty nád drugiego przekłádác/ á drugiego lekce wáżyć miał? ModrzBaz* 57v; *SkarJedn* 180; *SkarŻyw* 599; *Tá náuká Piotrá ś. wyświádcza go od wólzelkíey pychy/ y nádétóści ludzkiey/ ábowiem nie przekłáda się nád infze/ ráczey iednákie⁸⁰ tytułu z nimi vżywa NiemObr* 43; *WerKaz* 291; [przełoż wola to iest Boża/ Kofcioła fłuchać/ á náfzymi rozumki nadeń się nieprzekłádać. *HerbOdpow Cc8v; SenekaGórn* 316]. *Cf Zwrot.*

przekładać się czym (3): *Ryś z lífzká niegdý się gadał/ Slácheństwem się íey przekłádał: Iákom ía cudney rodziny/ Vkázuíá me pftroćiny. BierEz* I2v; *BielKron* 272v; *WerKaz* 291; [*HerbOdpow Cc8v*].

[*przekładać się nad czym [żywotne]*: átakże miedzi ynnim ftworzením widzímý że wíetfły nád mniefyfymí się przekłádáíá. *FlawHist* 109v.]

Zwrot: »jeden nad drugiego się przekładać« (3): *KromRozm I K4*; *Młodzieńcom niedopusćil Likurgus wíecy fzat mieć tylko íednę do roku/ áby się íeden nád drugiego pychá nieprzekłádał/ tákież potráwámí. BielKron* 272v; *CzechEp* 356; [Káždemu biskupowi dozór naznaczone, [...]. By się tak księżej pycha snadniej uskromíá, By jeden nad drugiego nic się nie przekłádał *Apolog* 35].

Szereg: »wynosić się a przekładać« (1): *Miefycie ná tym dofłyc/ że wfłyftek zbor íest z ludzi fwiętych á miedzi nimi íest Pan: przecz że się wynofície á przekłádaćie nád lud Pánfki [cur elevamini super populum Domini]. Leop Num* 16/3.

2. *Ponosić nadmierne koszta, łóżyć píeniádze [na co]* (4) : A gdy będzýe wybran [król]/ nie má się przekłádác ná wielkość koni/ áni theż wiele zón mieć/ áni w złocíe y fíebrze się kochác/ ále [...]

ma mieć przed sobą ty kłięgi vřtaw Pánřkich [Vulg Deut 17/16] *BielKron* 44v; [Gořpodarz niech tho tylko kupuye/ Co napotrzebnieyřzego być czuye. Z řazu fie ná řtátki: nie przekłáday/ Ná wolnieyřze řtáránie tho wkłáday. *WirzbGosp* A4, A4].

przekładać się nad kogo [= *wydawać więcej niż ktoś*] (2): POdźmyż záfie do Sláchy/ iáka ich vřtátá/ [...] Ieden fie nád drugiego przekłáda ná řtroie/ [...] Rząd y Alzbánt ze Srebrem ná řwoy Koń przypráwi/ Ale wiořkę z Folwarkiem ná ten řtroy záltáwi. *BielSat* C3v [*idem*] *BielRozm* 21.

Zwrot: »nad stan svoj się przekładać« (1): O prořtęgo řtanu ludziách, y o kmiecych řynách, co nád řtan řwoy ná řzáty fie przekłádáią. *SarnStat* 293.

3. *Starać się, sposobić się* [na co] (2) : [Ale się nam zda, abyřcie sie na tę drogę wielką zgrają nie przekłádali. Doyř gdy z sobą mieć będziecie 30 albo 40 koni *ListyPol* II 1548/83.]

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: na to (2), [tak]; aby (1), jakoby (1)] (2): Dworká/ álbo ten co rządźi v Pánow wielkich wiele dworow y zamkow/ ma fie ná to przekłádác/ áby rządńą czeładź ząwřdy w folwárcech miał *GostGosp* 132, 132; [Rzymiánie řlyřząc o fortunny^m Cefárřkim przyiáždźie/ z wielkim fie wefelim ktemu gotowáli/ iákoby niektorzy przeciw iemu pocźciwie iecháli/ drudzy fie w mieřcie ták przekłádáli/ iákoby go conakořtowniey do miářtá przyięli *HistOtton* 111].

W połączeniu szeregowym (1): y ma fie ná to řpořobić [dworka]/ y przekłádác/ y řtárác/ ták iáboby [!] więřzy pożytek był/ niź nakład *GostGosp* 132.

4. *Myśleć o sobie, że się jest kimś* [za kogo] (1) : Zda mi fie że fie oni ząwřtydzą ktorzy fie kocháli wmořnořciách řwoich/ [...] ktorzy fie tu řwá řřaloną nádzieią/ zą ziemřkie bogi przekłádáli. *RejPs* 143.

5. [Objadać się; *effercire, implere se, ingurgitare, saburrare, saturari* Cn [czym]: á iź vpominamy áby nářz pácient sye potráwami nie przekłádał/ y w tym nie reyestrom vřrátńych ludzi/ ále zdánium medików y zdrowiu swemu dogadzał *OczkoPrzymiot* 33.]

II. W funkcji biernej (15) :

1. *Być przedstawianym, dawany pod rozwagę* (5) : Rozdźiał Wtory. 1. Spráwiedliwoř y vćciwoř woyny przekłáda fie; ktora áby była řłuzna y řzczęřliwa/ ma mieć řpráwiedliwą przyczynę *ModrzBaz* 104v; Co fie w Adwent przekłáda *LatHar* 393 marg.

przekładać się w czym (2): co fie w Dzieięřciorgu Rozdzieleniu tych Křiężek przekłáda. *LatHar* +12; *SkarKaz* 83b.

przekładać się gdzie (1): Ieřliby tedy to cźytánie komu řmákwáło/ niech fie zemńą złączy z mieyřcá řwego/ do wykonywánia tego co fie tu przekłáda. *PowodPr* 85.

2. *Być tłumaczonym z jednego języka na drugi* (7) :

przekładać komu [= *dla kogo*] (1): Bo ponieważ fie to nie iedney ktorey krainie/ abo powiátowi/ ále wřzem przekłádáło/ przeto teź zádńemi włánořciámii mow nie brákowáliřmy. *BudBib* c.

Z przytoczeniem wyrazu przekładu [w tym: N sb (3), I sb (1)] (4): Aryel przekłáda fie Lew Boży/ Ták zwano kořćioł Ieruzálimřki iź był ná křřtalt łwá zbudowan *BudBib* I 356c marg; ácz teź ná drugich mieyřcách Zydowřkie řłowo *Rabbi*, y Graeckie *επιστας*, przekłáda fie miřtrzem. *WujNT przedm* 23, *przedm* 22 [2 r.].

W połączeniu z nazwą języka oryginału [z jakiego] (1): Bo fię ták właśnie z Graeckiego przekłáda: iáko *Archiepifcopos*, *Arcybifkupy/ Archiduces*, *Arcyksiążętá WujNT przedm 22*.

Zwrot: »słowo od słowa przekłádać się« (1): Ią takie włáności mowy w káżdym ięzyku/ że w drugi ięzyk z łtrudnością mogą być przełożone gdyby fię słowo od słowá/ przekłádać miáło. *CzechRozm 127*.

»własnie [= włáściwie, należycie] przekłádać się« (1): *WujNT przedm 22 cf W połączeniu z nazwą języka*.

Szereg: »i przekłádać się i drukowác« (1): y owłzem niepodobieńftwo żebym fię y ia omylić wczem niemiał/ [...] A zwłázczá iż fię to włzytko zárázem y przekłádáło y drukowáło *BudBib c3*.

3. Być położonym, znajdowác się (3) :

Zwrot: geom. »i tam i sam się przekłádać« = *być położonym naprzeciwlegle (3):* kiedy [...] ná tákowé dwie Linié przyydzie *Linea profita/* tedy dwa á dwa kąty które fy y táb y lám przekłádáiá/ będą równé ieden drugiemu. *GrzepGeom E2, E3, Qv*.

Synonimy: I.1. wynosić się, wywyższác się; 3. sposobić się, starać się.

Formacje współrdzenne cf KŁAŚĆ.

Cf [PRZEKŁADAJĄCY SIĘ]